מתני' השוכר את הפרה לחרוש וכו'. וכל כלי המחרישה לבעל הבקר וגעריו הולכין עם בהמתו ולוחזו הדרכן לכוין פרה לתלמיה והולך אחר המחרישה ומכניס היחד בקרקע שבו הברזל שקורים קולטר"ל בלע"ז והוא קנקן דמתני': **חייב**. שהרי קנים לחרוש שהסלעים שם: **ודש בתבואה פטור**. אם החליקה: **גמ'** **ויכיל דלא שני**. ואין לבעל הפרה לתבוע לו כלום, ולא שהיו בפעולתו המנהיג והלוחז יחד שהיה, לוקח מהן פועל בשבירת הקנקן: **דנקיט פרשא**. מרדע הוא משלם שלא כוון את הפרה יפה ועל ידי שעיוותם את השורה של מעגה נשבר הקנקן: **דנקיט מנא**. קנקן: **משלם**. שהעמיק יותר מדאי בארץ: **ויכילנא דנקיט מנא משלם**. שאינו לא העמיקו יותר מדאי לא היה נשבר בעשות השורה: **ואי דמחזקא בגונדרי**. שהיה יודע לאם בהר שמעלה אבנים וגומא ועורשין: **תרוייהו משלמים**. שהיה להם להזהר מאד ובדבר מועט שעיוות אף המנהיג הוא נשבר והוי דבר המועל בספק: **היה בה מום אחד**. אחד מן המומין הללו היה בה: **וסנפו בין מומין אחרים**. שלא היו בה: **הרי זה מקח טעות**. לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין שאינן נכסדור הוא בכולן משקר אלא להשליך מעליו תרעומת הוא אומר הילכך מקח טעות הוא דאדעתא דהכי לא זבן: **מום זה ומום אחר**. שפירש לו שם אותו מום לבדו ואמר לו מום זה בה ועוד מומין אחרים: **אין זה מקח טעות**. דכיון דאותו המום הזכיר לו לבדו בו היה לו לבדוק: **וסנפו**. חברו כמו סניפין עשאום דקעניים (דף כה.): **נכפים**. עופלת מחולי: **משועממת**. משוגעת: **היה בה מום אחד**. מאלו המומין והשאר אין בה: **היו בה כל המומין הללו**. ואינו מקפיד אלא על האחד ובא ועוטעו בסבור הייתי שאתה כולל בה מה שאין בה ומה שיש בה ואילו ידעתי שזה בה לא הייתי לוקחה מאי: אפילו לא גרסינן והכי גרסי הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין האלו אין זה מקח טעות: **מתני'** **וכיצד עלים שעורין**. שהם קליים מחטין: **חייב**. בקילקולה אם הוסיף ג' קבין ולא אמרינן הואיל והשעורין קליים יש לו להוסיף עד כדי כובד לתך חטין שמשל המור לתך חטין=חצי כור: **מפני שהנפח קשה לכמה במשאו**. וכיון דנפח לתך שעורים כנפח לתך חטין קשה לה הוספת: **והכיל לתך שעורים**. אלא הוסיף: **פטור**. מה: **גמ'** **קשה כמשאו**. כלפרישות לא על פי שאין נשאן כבד כמשא החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאו: **ניפחא כמקלא**. נפח קשה כמשקל הגליל וניפחן שוה הרי הוא כמשקל שוה: **ואם הוסיף שלשה קבין**. דהוא שיעור הוספת לחמור לקלקל חייב: **קשה למשאו**. אם השוה כובד השעורין לכובד החטין כגון שהוסיף סאה שלמה על הלתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאו והוי נפח זה הוספת לקלקול החמור: **היקלא כמקלא**. אינו חייב עד שיהיה כובד השעורים לכובד החטין דליהוי נפח זה הוספת אבל נפח שוה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בהוספת של שלשת קבין דקשה למשאו תנן ולא קשה כמשאו: **מאי נאו שנשא קבין**. כלחבי: **לא סאה**. והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואע"פ שהיה שהרי שינה להקל ואם הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום הוספת הנפח: **הכי קאמר וכו'**. ומילי מילי קתני ולאי "כמה יוסיף לאו להביא חטין והביא שעורין קאי: הוסיף ג' קבין לחמור דליכא הקלא כי הקלא ולא שני אלא שהביא שמין שהתנה כמה יוסיף מגל משאו ויהא חייב סאה לגמל כו': תרגמה

מתני' "השוכר את הפרה לחרוש: בהר וחרש בבקעה, אם נשבר הקנקן פטור בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנקן חייב; לרוש בקטנית ודש בתבואה פטור לרוש בחבואה ודש בקטנים חייב מפני שהקטנית מחלקת; **גמ'** היכא דלא שני בה, מאן משלם? אר"ב פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר דנקיט מנא משלם, והלכתא דנקיט מנא משלם, ואי דוכתא דמחזקא גונדרי, תרוייהו משלמין. אמר רבי יוחנן* המוכר פרה לחבירו ואמר לו: פרה זו נגחנית היא נשבנית היא בעטנית היא רבצנית היא, והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות, מום זה ומום אחר, אין זה מקח טעות, תניא נמי הכי *המוכר שפחה לחבירו ואמר לו: שפחה זו שוטה היא, ניכפית היא, משועממת היא, והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות, מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות

א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי הלו בה כל המומין הללו מהו? אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות": **מתני'** השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב, תבואה והביא עליה תבן חייב מפני שהנפח קשה כמשאו להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור, ואם מוסיף על משאו חייב, וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל, שלשה קבין לחמור: **גמ'** איתמר אביי אמר קשה כמשאו, תנן רבא אמר קשה כמשאו, תנן נפחא אמר קשה כמשאו, תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת אלא הביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי לאו שלשת קבין לא סאה, והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל, שלשה קבין לחמור הכי קאמר היכא דלא שני - חטין והביא חטין, שעורין והביא שעורין, כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור אלא הביא לתך חטין והביא

שש

היכא דלא שני מאן משלם. וא"ת היכא דשני נמי מאי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים שפשע בשבירת הקנקן והיבעי נמי מאן משלם וי"ל היכא דשני לא משלם דמיירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים ליקר עם פרתו ועשות מלאכת השוכר ולהכי לא משלם דא"ל למשכיר אנו לא התניא עמך אלא לחרוש בבקעה ולא קבלנו שמירת הקנקן בהר אלא בבקעה ואם היינו חורשים בבקעה לא הייתי שוברים ומ"מ שכירות שלנו לא נפסיד כי דעתך היה שנעשה כמו שירלה בעל השדה כי "הייתי סבור שלא יחרוש אלא בבקעה: **ואי** דוכתא דמחזקינן בגונדרי תרוייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין גרלה דלא קי"ל (ב"ק ד' לה:) כסומכוס אלא כרבנן והמוליא מחבירו עליו הראיה ואי הוה ספק הוי שניהם פטורים אלא כ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי שלא הזהירו גם הוא פשע: **שפחה** זו שוטה היא כו' הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' אלא דאמר בכתובות (ד' נא. ושם ד"ה הכהו) סימפון בעבדים ליכא אי מומין שבגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מזויין לו מוכתב למלכות הכהו קלא אית להו ופירש בקונטרס וסבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא אמרינן דהוי מקח טעות בחלו המומין וא"כ משכחת סימפון בעבדים ואיך אוכלין בתרומה וגרלה לר"ת לפרש הכהו קלא אית להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות לא ליסטים לא היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהכהו דהכא נמי קלא אית להו וכן משמע ליסטא דמאי אמרת כלומר באיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין לו במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"מ ד' לב: ושם ד"ה ליסטים) תניא בהדיא נמלא ליסטין מזויין לו מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך: **הין** בה כל המומין הללו מהו.

ברייתא דקתני הרי זה מקח טעות דלמא מיירי כגון שכל המומין היו בה והוי מקח טעות אע"פ שלא בדק הלוקח אפילו באחד משום דאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומום זה ומום אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מוכיר אלא אחד ולא שיין למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא אי דלמא הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתהו לכולהו ובדק לוקח במה מיירינו ואיסתכא דליתא ואמר מדמסקר בהך באיזך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מום זה ומום אחר ר"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות בתוספתא דכתובות משמע דאם הזכיר שני מומין אחת יש בה ואחת אין בה אלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי סנפו בין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שלשים יום יעמוד פרנס א"ל קדש לי בתך על מנת שאין בה מומין א"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם א"ל אותו המום ומום אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מום אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה כמשאו תנן. לאביי שיפא דקתני כמה יוסיף קאי לפרש ריפא [ולרבא ריפא] דקתני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו בכובד החטין שהוא כלה כדמוכח בשמעתין חייב דיפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שעורים פטור אפילו

נח א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ח סמג עשין קפ טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ד:

נט ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

ס ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד:

סא ד מיי' פט"ו מהל' מכירה הלכה ז ח ט טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף ח:

ע"ל סיים ופי' רש"ל

סב ה מיי' שם הלכה י:

סג ו מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ע:

סד ז מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין קפ טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ד:

סה ח מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ה סעיף ו וע"ש ב"מ וכנ"י:

סו ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

נוסח/מהדורא

לחרוש/ל נוסח שוכר מאיזה תבואה שכירות

ב"ה ריש פ"ב

לפנינו-אי. לבקל

נוסח

ה שוכר פרה לחרוש ונגחה ע"ש בפיר מחוסרים בנין אבות אין בנין אב כל אב

נוסח

חיוב נזק מאומן נזק מיוחד בהאי בתוספתא מיא

נוסח

ל"ל שוכר את החמור חטים (ושעורים) ובא עליו שעורים - ריש חייב

לבא - ב לקה

לבא - סאה

מבנה

△ קוטיא על דאו

▽ קוטיא על אביי

תת נוסח

מקו שיעור התוספת שעליו רתחיק את לא שיעור - כמאר שכר חמור לבא לסביא חטים ושבא חטים

[תוספי דכ"ג פ"ד]

[סס]

בקונטרס דקדאי ד"ה מאי נאו שנשא קבין ד"ה אמר ריפא אבל בתוספתא דמיירי יותר קלים 16.3 סאה מעורין ע"ז 13 אומר אמרינן על 15 סאה חטים

סיכום

שכר חמור לבבא-לאחר 15 סאה מעורין לבבא תוספת על הנפח הראשון סאה (דאז אמרינן טוב)

בלומר: לענין ע"ז מיירי בתוספת נפח לאביי - ג' קבין לבבא - סאה

באילת אחרונה: לאביי חייב על תוספת לאחרונה אמרינן על 15 סאה טעות בחיות א - 15 סאה חטים לבבא חייב רק בהאמרינן אמרינן בעשרים אמרינן בחטים

*אבל אם בא בסאה לבבא לתך חטים והביא לתך ג' קבי שעורין אמרינן פחות מלתך חטים

✦ בעשרים דאמרינן לתך חטים מי נפח טעות יותר מדאי